

Rannsóknastofa í táknmálsfræðum 2013

Stjórn, starfsmenn og húsnæði

Rannsóknastofa í táknmálsfræðum er samstarfsvettvangur fræðimanna Málvísindastofnunar Háskóla Íslands og Samskiptamiðstöðvar heyrnarlausra og heyrnarskertra sem stunda rannsóknir á táknmáli. Auk starfsmanna þessara stofnanna eiga nokkrir utanaðkomandi aðilar aðild að rannsóknarstofunni. Starfsmenn HÍ og SHH hafa aðstöðu á sínum vinnustað en stofan hefur að öðru leyti ekki yfir sérstöku húsnæði að ráða. Stjórn stofunnar er skipuð til eins árs í senn og á síðasta ársfundi voru Júlía G. Hreinsdóttir, Rannveig Sverrisdóttir og Valgerður Stefánsdóttir endurkjörnar til ársins 2014.

Rannsóknir

Rannsóknaverkefni og rannsóknastyrkir til félaga í Rannsóknastofu í táknmálsfræðum

Félagar í rannsóknarstofunni hafa undanfarið ár komið að mörgum rannsóknarverkefnum, bæði innlendum sem fjölþjóðlegum og hlotið til þess nokkra styrki. Auk þess hefur verið sótt um nokkra styrki sem ekki hafa fengist. Á árinu 2013 bættust m.a. þessi verkefni við:

- Júlía G. Hreinsdóttir fagstjóri á SHH og meistaranemi í Náms- og kennslufræði hóf þátttöku í verkefni sem fellur undir CEFR (evrópska tungumálarammann). Júlía hefur sótt kynningar um hlutverk CEFR og skoðar nú stöðuna og ferli fyrir íslenskt táknmál innan CEFR.
- Samstarfsverkefni á milli SHH, leikskólans Sólborgar og Klettaskóla um samskiptaleiðir fyrir daufblinda.
- Unnið var að söfnun og skráningu nafnatákna í ÍTM. Stóð vinnan í 2 mánuði og var styrkt af Vinnumálastofnun.

Þá var haldið áfram vinnu við ýmis verkefni sem (sum hver) hlutu styrki fyrir árið 2013:

- Vinna í Nordplusverkefnum *Táknmálskenndsla á vefnum* heldur áfram og hefur verið unnið að greinaskrifum og þýðingum á greinum á ÍTM. Tvær greinar eru nú þegar komnar inn á vefinn. Áfangaskýrslu um verkefnið var skilað á miðju ári 2013 en því lýkur haustið 2014.
- Tveir aðilar rannsóknarstofunnar taka þátt í COST verkefni um málfræði táknmála í Evrópu og sóttu tvo fundi vegna þessa á árinu 2013.
- Evrópska samstarfsverkefnum BiBiKit, sem starfsfólk SHH hefur tekið þátt í, lauk í júní 2013.
- Evrópska samstarfsverkefnið Signs2Cross hófst í janúar 2013. Verkefnið er til tveggja ára og tekur starfsfólk SHH þátt í því fyrir Íslands hönd.
- Á SHH er í gangi fjölbreytt rannsóknarvinna/gagnasöfnun sem tengist máltöku, málproska, stöðumati o.fl. Meðal verkefna má nefna stöðumat á íslensku táknmáli hjá börnum, endurskoðun á matstæki til að meta færni í íslensku táknmáli, þróunarverkefni í orðaforðakennslu og lestrarmati í samvinnu við kennara í Holtaskóla í Keflavík svo eitthvað sé nefnt.

Aðilar rannsóknarstofunnar héldu nokkra fyrirlestra á árinu og tóku þátt í ráðstefnum og málþingum hér heima og erlendis:

- Í samvinnu við Málnefnd um íslenskt táknmál stóð rannsóknastofan fyrir málþingi á degi íslenska táknmálsins þann 11. febrúar 2013. Málþingið var vel sótt en þar voru fluttir 4 fyrirlestrar, einn af Nedelinu Ivanovu málfræðingi á SHH.

- Rannsóknastofan tók þátt í ráðstefnunni 25th Scandinavian Conference of Linguistics, sem haldin var í Háskóla Íslands dagana 13-15.maí 2013. Á ráðstefnunni var heilsdags málstofa um táknmál og héldu fjórir aðilar rannsóknastofunnar þar samtals tvö erindi um rannsóknir á íslenska táknmálinu.
- Þátttaka í málþingi um málheildir norræna tákn mála haldið í Kaupmannahöfn í desember. Tveir fulltrúar Íslands, Kristín Lena Þorvaldsdóttir og Rannveig Sverrisdóttir fóru á málþingið og kynntu stöðuna á Íslandi.
- Af erindum og þátttöku í fjölbjóðlegum ráðstefnum má nefna erindi Elísu G. Brynjólfssdóttur, Jóhannesar G. Jónssonar, Kristínar Lenu Þorvaldsdóttur og Rannveigar Sverrisdóttur á ICLaVE 7 ráðstefnunni í Þrándheimi um tilbrigði í spurnarsetningum í ÍTM, veggspjald Elísu og Jóhannesar á TISLR11 í London einnig um spurnarsetningar, fyrirlestra á áðurnefndir norrænni ráðstefnu í Reykjavík; Kristínar Lenu og Rannveigar um litatákn í ÍTM og Elísu og Jóhannesar um hv-spurningar í ÍTM.
- Af innlendum vettvangi má nefna þátttöku á Rask-ráðstefnunni, Hugvísindapíngi, áðurnefndu málþingi 11.febrúar og málvísindakaffi Íslenska málfræðifélagsins. Fyrirlestra fluttu Elísa G. Brynjólfssdóttir, Jóhannes G. Jónsson, Kristín Lena Þorvaldsdóttir, Nedelina Ivanova og Rannveig Sverrisdóttir.
- Þátttaka í Vísindavöku Rannís 2013 þar sem Signwiki var kynnt.

Á árinu var einnig unnið að umsóknum um styrki sem ekki fengust þó allir:

- Mikil vinna var að baki umsókn í HRELP sjóðinn sem styður tungumál í útrýmingarhættu. Sótt var um styrk til þess að vinna að málheild ÍTM. Málvísindastofnun HÍ styrkti þessa vinnu að hluta en hún var að mestu unnin af Kristínu Lenu Þorvaldsdóttur. Þegar þessa skýrsla er skrifuð er ljóst að styrkurinn fékkst ekki.
- Gerð umsóknar í Rannsóknasjóð Háskóla Íslands fyrir verkefni sem nefnist *Þrjár setningagerðir í íslensku táknmáli*. Verkefnisstjóri er Jóhannes Gísli Jónsson. Hluti umbeðinnar upphæðar var veittur til verkefnisins og kemur hann að miklu eða öllu leyti í hlut SHH fyrir vinnu málfræðings á SHH í verkefninu árið 2014.
- Umsókn í Innviðasjóð Háskóla Íslands vegna málheildar ÍTM. Styrkur fékkst ekki.
- Styrkur fékkst frá Mennta- og menningarmálaráðuneytinu fyrir verkefnið *Mótun starfsnáms fyrir döff og heyrnarskerta framhaldsskólanemendur í kennslu íslensks tákn máls*. Verkefnið hlaut styrk úr sjóðnum „Nám er vinnandi vegur - átak í starfsmenntun“ .
- Sótt var um ýmsa fleiri styrki sem ekki fengust.

Heimsóknir fræðimanna

Töluvert var um heimsóknir fræðimanna á sviði tákn málsfræða á árinu 2013.

- Fyrst ber að nefna komu Dr. Diane Lillo-Martin frá Connecticut háskóla sem kom hingað í apríl í boði Málvísindastofnunar HÍ og dvaldi í eina viku. Lillo-Martin hélt tvo fyrirlestra meðan hún dvaldi hér og vann svo heilan dag með málfræðingum innan rannsóknastofunnar.
- Dr. Annika Herrmann sérfræðingur við háskólann í Göttingen dvaldi hér í rúma viku í maí tengslum við COST verkefnið sem við tókum þátt í. Annika vann með málfræðingum innan stofunnar að ýmsum verkefnum þessa viku. Jana Hosemann

doktorsnemi við sama skóla dvaldi hér einnig í nokkra daga og tók þátt í vinnu með Dr. Herrmann.

- Í tengslum við norrænu ráðstefnuna 25th Scandinavian Conference of Linguistics komu hingað margir málfræðingar sem stunda rannsóknir á táknmálum. Dr. Elisabeth Engberg-Pedersen prófessor við Kaupmannahafnarháskóla var einn af boðsfyrirlesurum ráðstefnunnar.
- Í framhaldi af 25-SCL ráðstefnunni voru haldnar vinnustofur á SHH með táknmálstúlkum þar sem Dr. Graham Turner prófessor við Edinborgarháskóla og táknmálstúlkarnir Oliver Pouliot og Andy Carmichael unnu með íslenskum túlkum. Þátttaka í vinnustofunum var mjög góð.

Kynningarstarfsemi og útgáfa

Rannsóknastofan hefur átt aðild að málþingum og ráðstefnum á árinu eins og nefnd var hér að ofan. Rannsóknastofan tekur þátt í að kynna öll verkefni er varða rannsóknir á íslenska táknmálinu. Það sem helst mætti telja til útgáfustarfsemi er Signwiki verkefnið sem unnið er á SHH. SignWiki er þekkingarbrunnur um íslenskt táknmál og gegnir hlutverki orðabókar. Signwiki var tilnefnt til Evrópsku nýsköpunarverðlaunanna í opinberum rekstri (EPSA) og komst í úrslit, annað tveggja íslenskra verkefna. Signwiki síðan er í stöðugri þróun og þar bætist stöðugt við nýtt efni auk þess sem hún hefur verið yfirfærð á fimm erlend táknmál. Á síðasta ársfundi var samþykkt að halda opna málstofu um Signwiki en af því varð ekki á árinu 2013. Málstofan hefur verið sett á dagskrá í september 2014.